

ZENTAI LÁSZLÓ
Fel a hatodikra

Zentai László
(Sopron, 1950):
kormányzati főtisztviselő,
Magyar Arany Érdem-
keresztrel kitüntetett
kölszolgá; költő, író,
esszéista. 1989 óta nyolc
önálló könyve jelent
meg. Legutóbb közre-
adott regénye: *Bolha-
sipok Jankó városában*
(Civil Flotta Kiadó, 2019).

Zoltán, ez a bő hatvanas férfi beszállt a liftbe, és megnyomta a hatodik emeleti gombot. Mégsem indult a felvonó, mert az egyik ajtót nem csukta be rendesen. Második kísérletre azonnal felgyorsult a gép, majd kattanásszerű fékezéssel megállt az ötödik és a hatodik között. A férfi először nem is értette, hogy mi történt, aztán vadul összevissza nyomogatni kezdte a gombokat. Az ajtószárnyakat ki-be rángatta, néha dobantott is a lábával, de a felvonó meg se mozdult. Egyre idegesebben toporgott ebben az enyhén hűgyszagot árasztó kalitkában. Időnként a világítás is szakadozott. Nekidőlt a lift falának, és tanácstalanul nézett maga elé. Fogoly vagyok – gondolta, aztán a felismerés révületében hirtelen elnevette magát:

– A fenét! Nem is ide akartam jönni, csak a másodikra, a barátomhoz. Ahhoz az osztálytársamhoz – morfondírozott –, akit az általános iskola utolsó három évében korrepetáltam – dünyögte tovább.

Majdnem fél évszázaddal fiatalabb volt, amikor először lépett ebbe a liftbe. Kerekes Ferivel egy osztályba jártak. A szülei kérték meg, hogy tanuljanak együtt, mert különben a gyermekükből nem lesz semmi. A Feri csak gitározni akart. A tanulást igyekezett kerülni, de folyton úgy tett, mintha tanulna. Rendszeresen átvette a szüleit. Bement a suliba, végigülte az órákat, aztán ebédelni ment az apja főiskolai munkahelyére, onnan hazabandukolt, beszállt a felvonóba, és a másodikon kilépett belőle. Ahogy a panellakásukba ért, ledobta a táskáját, azonnal bekapcsolta a Szabad Európa Rádiót, és folyamatosan hallgatta a *Délutáni randevút*. Az sem érdekelte, hogy a szomszédok feljelenthetik a rendőrségen. Az apja többször kiabált vele, hogy „mi a fene lesz belőled, ha ezt így folytatod”, meg „csak a bajt hozod ránk”, de tojt az intelmekre. Ha a Beatlest, a Shadowst, a Rolling Stonest és a Spotnickst akarta hallgatni, akkor az atyaúrsten sem tudta erről lebeszélni. Neki aztán senki ne magyarázza meg, hogy mi a fontosabb a zenénél!

A lift időnként nyikorgott egyet, néha recsegő hangot is adott, de meg se mozdult. Zoltán még mindig nem esett kétségbe, de egyre tanácstalanabban figyelte a lépcsőházból beszűrődő zajokat. Valaki, talán a harmadikon, iszonyú erővel vágta be lakása ajtaját, még a felvonó is beleremegett. Tisztán hallotta, hogy a bejáratnál Keszegék megesett lánya viaskodik az óvodás gyermekével. Durva szavak kíséretében kiabál vele, hogy „igyekezz már, a rossebbe, mert megint elkések a munkából miattad!”

– Az a szerencsétlen kiskölyök biztosan érti, hogy mire gondol ilyenkor az édes anyukája – elmélkedett Zoltán a liftben. – Naná, hogy tudja, sőt már meg is tanulta, mert ezt mindennap eljátssza vele a kijáratnál – fűzte tovább a gondolatait. Megint bejöhettek valaki, mert fennhangon az édesanyjába küldte a felvonót meg a piros jelzését. Azután két perc csend következett. Persze ez sem volt egészen az, mert bizonyos alapzajok áthatoltak a liftakna falain. Több lakótárs szinte egyszerre húzta le a vécéartályt, talán a második emelet háromban Jenő bácsi, a köpcös biztositási ügynök hamis kornyikálásba kezdett, és zengette Fülöp király áriáját, a hatodik emelet kettőben meg az új lakók veszekedtek a porszívózás miatt, mert az ember folyton ki akart ugrani az ablakon, amikor az asszony bekapcsolta azt az elhíresült szovjet porgépet, a Rakétát. Újra bejött valaki, mert tisztán hallható volt, hogy ütlegeli a postaládáját. Nyilván az előző napon úgy benyomta, hogy minden rugalmasságát elveszítette az a szerencsétlen pléhlemez. Így van ez az embereknél is, mert ha valakinek folyton beverik az orrát, az előbb-utóbb ellenállást tanúsít.

Zoltán élvezte is ezt az előadást, meg nem is. Délelőtt lesz egy üzleti tárgyalása, és erről akart személyesen beszélni Kerekessel. Üzlettársak is voltak, persze csak akkor, ha Zoltánnak szüksége volt egy pofáját tartó strómanra. Ő fizetett, amaz meg nagyon tudott hallgatni.

– Annak idején te tanítóval délutánoként, én pedig megtanultam a leckét! – kajánkodott gyakran az osztálytársával. Gyerekkoruktól jó cimborák voltak. Évtizedek óta férfi barátként kedvelték egymást. Nagyon egy húron pendültek. Már az általános iskolában rugalmas gyorsasággal letudták a kötelező feladatokat, és délután négy körül a főiskola tornatermében pingpongoztak. Odamenet a szomszédos iskolából elhozták a tornaszájukat, és Kerekes apjának irodájában átöltöztek. A koruknak, meg a kornak megfelelő fekete klottgatyában és fehér trikóban rohantak végig a folyosón egészen a teremig. Zoltán remekül pörgette a labdát, Ferit gyakran becsapta csuklómozdulataival. Nagyokat nevettek a levegőben visszafelé pörgő labdákon. Öt óra tájt egyre több főiskolás lány érkezett a terembe, az akkoriban szintén jellegzetes fekete, testhez simuló tornadresszben. A fiúk azonnal összeálltak, és párosban játszottak az első- és másodéves csajokkal. Nem voltak profik, de a lányokat mindig megverték, mindig négy játszmában, mert egyszer engedték őket 21:10 arányban győzni. A második szettet adták el a fiúk, erről már a játszma elején megállapodtak. A gyönyörű, ropogóssá érett lányok más-hogy vettek revánsot a büszke, pubertáskorú legényeken. Birkózásmenetekre hívták ki őket. Úgyesen szőnyegre teperték a srákokat, s közben meg-megölelték a férifalántákat. Láthatóan élvezték a fölényüket, de talán nem is igazán azt! Nagyon tudták, hogy miért is akarnak birkózni a tizenévek elején járó „kisfiúkkal”. Kíváncsiak voltak a hatásra, arra, hogy a pajzán, érzéki mozdulatokra hogyan reagálnak a gyerekek. Nevettek, amikor a testük játéka láthatóan a legmegfelelőbb eredményre vezettek, merthogy a klottgatyában mindig megmozdult valami...

A lift csak állt rendületlenül a két szint között.

A *Bolhasipok Jankó városában című regényből a tervek szerint játékfilm készül a közeljövőben, Eperjes Károly főszereplésével.*

Zoltán nem tudta eldönteni, hogy most hogyan szabadítsa ki magát ebből a végérszagú dobozból. Az egyik, s talán a legkézenfekvőbb megoldást azonnal meg tudta határozni. Dörömbölni kell az ajtókon, és közben egyfolytában kérni a lakók segítségét. A másik lehetőség célszerűbb, hangtalanabb és feltűnésmentesebb lehetőségnek kínálkozott. Felhívja Ferit, és tőle kér segítséget. Azonnal keresni kezdte a mobiltelefonját. Szépen, aprólékosan megtapogatta a zakózsebeit, a szivarzsebét, a farzsebét, mert ha gyalog sietett valahova, akkor gyakran oda rakta, de nem találta sehol. Maradt a marhabőr aktatáska, amelybe csak kivételes utazások alkalmával rejtette, merthogy a vasúti tolvajnak eszébe sem jutna ott keresni, ha kimegy a peronra sétálni vagy a toalettre. A táskában csak iratok voltak, meg a névjegykártyatartó ezüstdoboz. Az utóbbinak most, ebben a helyzetben aligha vehette hasznát. – Tehát marad a dörömbölés? – kérdezte magától. Mindjárt rá is vágta: – Marad! Nincs más megoldás... – és már emelte is a jobb karját, hogy öklével ráüssön a liftajtóra. Hirtelen kiabálást hallott a földszintről.

– Van valaki a liftben? Kérem, jelezzon, ha a felvonóban tartózkodik! – mondta egy erélyes férfihang.

Már harmadszor hallotta a felszólítást, amikor megszólalt:

– Igen kérem, én vagyok a liftben. Elakadtam az ötödik és a hatodik emelet között!

– Jó, jó, uram – hallatszott méltatlankodva a válasz –, de ki az az én?

– Jaj, de ostoba vagyok. Hát persze, bocsánat! Barna Zoltánnak hívnak, az Elekes Ferihez jöttem – hadarta. – Valamikor én is itt laktam, de már negyvenöt éve elköltöztem.

– Az most nem lényeges – jött a válasz, majd rögtön a kérdés: – Elekes a másodikon lakik. Mit keresett maga a hatodikon? – kérte számon a lenti hang, majd hirtelen hatalmaskodóra fogta: – Én vagyok a közös képviselő. Maradjon csak nyugodtan a liftben. Elmegyek a kurbliért, és lassan leengedjük magát a földszintre.

Hirtelen csend lett, már-már döbbsen némaság vette körül. Állt a liftben, bámult maga elé, és nem az foglalkoztatta, hogy percekben belül szabad lesz, hanem újra eszébe jutott, hogy miként távozott ebből a házból. Évtizedekkel korábban, abban a novemberi hónapban meleg volt az ősz. Járkált a hatodik emeleti nappali szobában, miközben Emmával vitatkozott. Tépte a másikat és tépte a szavakat, de nem kiabált. Teljesen alaptalanul pörölt a lánnyal. Állt a szoba közepén és ostorozott, számon kért, méltatlankodott, alig hallható, sziszegő hangon. Egyszóval: hitetlenkedett.

– Soha nem fogom megérteni, hogy miért nem költözöl az én lakásomba! Igaz, nem annyira tágas, nem annyira kényelmes, nem annyira komfortos, de a miénk. Az enyém, s egyszersmind a tiéd is. Ez a lakás a nagybátyádé, és a nagynénéid bitorolják. Megtűrt személy vagy itt. Az is csak azért, mert még tanulsz – hadarta Emmának.

A gesztenyebarna hajú, csillagszemű kedvese próbálta nyugtatni:

– Legyél már türelemmel, Buksikám! Befejezzük a tanulmányainkat, és utána összeköltözünk – válaszolta alig hallhatóan.

– Addig meg bujkálunk? Parkok mélyén szeretkezünk? Titokban találkozunk? – emelte még magasabbra a hangját, majd kirohant az utca felőli erkélyre. – Gyere, szívem, gyere! Nézd az embereket, nézd őket! Látsz közöttük valakit is, aki bujkál?

– Nem látom az embereket, csak magunkat látom – mondta Emma. – Látom, hogy értelmetlenül vitatkozol, követelsz, marcangolsz, és megint mindent azonnal akarsz, mint egy kielégíthetetlen, taknyos kölyök – válaszolta, majd kicsit megemelt hangon visszakérdezett: – Buksikám! Te bízol bennem egyáltalán?

– Persze, hogy bízom, de még annál is jobban szeretlek. Szeretném, ha mindig velem lennél. Reggel, este, éjjel, napközben, a nap minden szakában.

– Lehetetlen, amit kérsz. Visszamentem hozzád, amikor erőszakkal elszakítottak tőled – fogta meg Zoltán kezét. – Miért nem elég ez neked?

– Mert nem, és kész! – kiáltott a lányra.

– Ha erre azt mondom, hogy most szó sem lehet róla, akkor mit fogsz csinálni? – kérdezte Emma. – Akkor elhagysz? – nézett a fiú szemébe.

Hosszasan nézték egymást. A pattanásig feszült pillanat feloldhatatlanná vált. Zoltán szólalt meg először:

– El. Legalábbis most igen, most ennek jött el az ideje.

– Akkor menj, siess! Még lemaradsz valamiről...

A közös képviselő nemsokára meghozta a kurbli embert, s a liftbe zárt Zoltánt lekurblizták a földszintre. Visszazuhant a mába. Még hallotta a helyi hatalmasság kérdését: „nincs semmi baja?”, de nem is nézett arra az emberre. Azonnal indult a lépcsőkön fölfelé a másodikra. Az első emeleti fordulóban majdnem összeütközött egy nővel, aki vele szemben jött lefelé, és akinek – nagy sietségében – még a köszönését sem fogadta. Elegáns, szürke blézerben volt. Gesztenyebarna szemei szomorúak voltak. Ismerősnek tűnt, de közben felért a másodikra. Elekes már az ajtóban várta. Méltatlankodott egy kicsit, de inkább műbalhénak látszott a felháborodása.

– Nyolcra ígérted magad, de már negyed tíz van! Tudod, hogy óráim vannak az egyetemen.

– Idejében itt voltam, pontosan – válaszolta, miközben az előszobába lépett. – Beszorultam a liftbe, most szabadítottak ki – tette hozzá.

– Hol? Itt, nálunk? – kérdezte Elekes, de meg sem várta a választ. – Akkor most már értem, hogy mi váltotta ki azt a nagy kiabálást a lépcsőházban. Na és milyen volt a kalitka börtönés? – fordult kaján arckifejezéssel Zoltánhoz.

– Milyen lett volna? Remek. Jutott időm gondolkodni. Szorult helyzetben az ember, ha nem

találja a megoldást, akkor vár, és az emlékeibe menekül. A főiskolás csajok jutottak eszembe. Emlékszel? – mosolygott Ferire.

– Mire gondolsz? – nézett kicsit értetlenkedve a másik.

– Mire, mire? Hát a tornatermi pingpongmérkőzésekre, meg a birkózásainkra azokkal a gyönyörű óvónéni-palántákkal – veregette vállon Ferit. – Akkor éreztük meg először, hogy a lábunk között a fűtyinket a pisilésen kívül másra is lehet használni, mert valami nagyon elkezdett bizseregni – nevette el magát. Mindketten hosszasan, időnként apró, tömör szünetekkel nevettek.

– Azért jöttem, mert a jövő péntekre szabaddá kellene tenni magadat – fordította komolyra Zoltán a szót. – Arverés lesz egy üzlethelyiség megvásárlására. Neked kéne elmenni. Majd a kikiáltási árat megbeszélem a végrehajtóval. Veled meg azt, hogy meddig mehetsz el pénzben – kezdte.

– A jövő héttől vizsgaidőszak lesz, de én csak júniusban vizsgáztatok, tehát rendben, elme-
gyek – válaszolta Elekes. – Hogyan is kell csinálnom?

– Kapsz egy tárcsát. Azt kell emelgetned, és persze, mondanod a magasabb vételárat. Közben nagyon figyelj az árverezőre, mert ha valakinek az ajánlatát harmadszor mondja ki és nincs, aki magasabb árat kínáljon, akkor az utolsót üti le győztesnek a kalapácsával – magyarázta Zoltán a barátjának.

– Ahogy a filmekben is csinálják? – kajánkodott Feri, majd komolyan hozzátette: – Nagyon figyelni fogok, Zolikám – jegyezte meg, de azért kíváncsian visszakérdezett: – Szabad ott mobiltelefonozni?

– Persze, hogy szabad. Senki, semmi nem ellenzi, és a jogszabályok sem tiltják. Ha valamit nem értesz, hívjál vagy üzenj! Azonnal visszahívlak...

– Oké, házitanító bácsi! Úgy lesz, ahogy akarod – ígérte Feri.

Zoltán nem kívánt azonnal válaszolni, de ha már Kerekes barátja szóba hozta, odabiggyesz-
tette neki:

– Havi kettőszázat kaptam édesapádtól. Nagy pénznek számított abban az időben. Apám brigádvezetői fizetése kétezer-kétszáz forint volt a krampácsüzemben...

– Te pénzt kaptál azért, mert együtt tanultunk? – döbönt meg Feri. – Ezek szerint az apám haláláig titkolta, és az anyám is elvitte a sírba?

Mind a ketten csak ültek, és bambán az asztalon álló vázát bámulták. Feri a tény hallgattatta el, merthogy egész életében hálával emlékezett közös tanulásaikra, és akkor most, fél évszázaddal később kiderül, hogy Zoli pénzt kapott a tanításért. Látszott rajta a rettenetes csalódás. Annyira megkeseredett ettől a hírtől, hogy legszívesebben kidobta volna a barátját. Zoltán másért lett néma. Nagyon nem szeretett ebben az épületben tartózkodni, nagyon is ritkán lépett ebbe a lépcsőházba. Ugyanis itt, a hatodik emeleten szakított Emmával. Azon a napon sem volt jó a lift, kettesével szedte a lépcsőket lefelé. A csöndet ő törte meg:

– Nem szeretek hozzád személyesen jönni, mert annyira felzaklat, hogy azt elmondani sem tudom – kezdte. – Lassan ötven éve utálom a panellakásokat. Gyűlölöm ezeket a lépcsőházakat, az itt zajló szappanoperákat, meg ezt a kilátástalan kockaságot! – tört ki belőle elementáris erővel.

– Persze, tudom, Zolikám, Emma emléke... – ocsúdott fel Kerekes. – Reggel vittem ki a szemetet – folytatta –, és éppen a bejáratnál találkoztam vele. Gyönyörű az a nő, abban a szürke blézerben, pedig velünk egyidős – ecsetelte gyanútlanul. – Sajnálhatod, hogy elhagyta...

– Itt lakik még mindig? – kapta fel a fejét Zoltán.

– Dehogy! Az öreglányok laktak itt, csak azok beköltöztek valami idősotthonba, mert már ki se bírtak jönni a lakásból. Takarítani jöhetett, mert úgy tudom, kiadják albérletbe – magyarázta. – Menj föl nyugodtan. Hallom, már újra jár a lift. Talán még itt találod.

Barna Zoltán nem akart erre válaszolni, egy hang se jött ki a száján. Visszabambult. Úgy ült Kerekes foteljében, mint egy rakás szerencsétlenség. Legszívesebben belebújt volna az egérlyukba, de itt, a panellakásban még az sincs. Felpattant és Ferinek csak annyit mondott:

– Felme gyek.

Járt már a felvonó, Zoltán mégis gyalog ment négy emeletet felfelé. Az ajtó előtt össze-
szedte maradék erejét, mert fújtatott már, amikor felért, meg a bátorságát is, és becsengetett. Kétszer egymás után. Szin-koó-pa! Szin-koó-pa! Hallott mocorgást az ajtó mögül, de nem volt biztos benne, hogy onnan jött a hang. A kukucskáló mögött talán lehetett valaki, de ezt csak feltételezte. Várt néhány percet, aztán visszament lifttel Kerekeséhez.

– Ferikém, akkor, ahogy megbeszéltük. Most megyek – mondta alig érthető szavakkal. Gyalog sietett le a lépcsőn. Ugyanabban a tempóban, ahogy valamikor régen a hatodikról szaladt le.

Odakinn süttött a nap, remek volt az idő. Két fiatal lány köszönt neki. Biztosan összetévesz-
tették valakivel...